

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav pro dějiny umění
Akademický rok 2023–2024
Bakalářská práce

Tereza Náprstková

Worpswedští a Praha

Oponentský posudek

Bakalářská práce Terezy Náprstkové se zabývá tématem, důležitým z hlediska zkoumání počátků moderního umění v Čechách. Jde o odezvu aktivit malířské kolonie v dolnosaském Worpswede, tedy jedné z nejvýznamnějších malířských kolonií Evropy, v českém kulturním prostředí. V roce 1903 uskutečnil SVU Mánes v Praze výstavu obrazů worpswedských malířů, jež se stala jednou z prvních z řady významných přehlídek zahraničního umění, pořádaných tímto uměleckým spolkem před první světovou válkou. Zejména díky této výstavě a jejímu následnému ohlasu v dobovém tisku se umělecká i širší veřejnost v Čechách seznámila se slavnou malířskou kolonií, ač její jednotliví členové příležitostně vystavovali na pravidelných výstavách Krasoumné jednoty v Praze již od devadesátých let 19. století.

Autorka se logicky zabývá nejprve samotnou historií umělecké kolonie ve Worpswede a charakterizuje tvorbu jejích nejvýznamnějších představitelů: především Otto Modershona, Fritze Mackensena, Hanse am Ende, Heinricha Vogelera a Fritze Overbecka. V pojednání o malířské kolonii autorka neopomíjí ani roli Rainera Marii Rilkeho, jež ji pomohl uvést do povědomí prostřednictvím první umělecké monografie. Správně také poukazuje na poněkud paradoxní fakt (avšak z hlediska doby vzniku příznačný), že Rilke ve své knize neuvedl žádnou z žen – umělkyní, jež byly součástí worpswedské umělecké komunity, a to dokonce ani svou vlastní manželku, sochařku Claru Westhoff.

V bakalářské práci se setkáme i s nezbytnou obecnější charakteristikou fenoménu uměleckých kolonií 19. a raného 20. století. Kromě zde uvedených znaků by však nebylo od věci připomenout, že jedním z nejdůležitějších parametrů a motivací vzniku malířských kolonií byla (mimo v ní uvedené) také možnost malování v plenéru, jež byla pro rozvoj moderního malířství zvláště formativní. Obecnější výtku bych na tomto místě učinil v souvislosti s použitou literaturou, neboť vedle monografie Niny Lübbren (*Rural Artists' Colonies in Europe 1870–1910*, Manchester 2001), již autorka oprávněně využívá, představuje nejdůležitější recentní literaturu k tématu uměleckých kolonií i samotnému Worpswede kniha *Mythos Heimat. Worpswede und die europäischen Künstlerkolonien*, (ed. Thomas Andratschke, Dresden 2016), jež vyšla sice jako „pouhý“ katalog ke stejnojmenné výstavě v Hannoveru, avšak ve skutečnosti je dosti obsáhlou monografií na dané téma.

Další kapitoly práce jsou zaměřeny na vztahy mezi worpswedským malířstvím a českým uměním. Zvláštní pozornost je věnována popisu a charakteristice výstavy v roce 1903. Následuje část, která je přehledným a dlužno říct patrně i prvním komplexním shrnutím všech nejdůležitějších českých tvůrců, kteří byli ve zjevném výtvarném dialogu s uměním kolonie ve Worpswede. Největší pozornost autorka v tomto ohledu právem upírá na Jana Preislera, Antonína Slavíčka, Aloise Kalvodu a Ferdinanda Engelmüllera, který sám ve worpswedské kolonii pobýval. U jednotlivých autorů se autorka zabývá analýzou konkrétních inspirací ze strany worpswedských, jež měly na jejich tvorbu dopad. Autorka se vyjadřuje věcně, přehledně a stručně, avšak z jednotlivých formulací je patrné, že většinou nejde o hodnocení samotné

autorky, jako spíše o teze, převzaté z literatury. V případě bakalářské práce nepovažuji tento způsob zpracování problematiky za zásadní nedostatek, avšak domnívám se, že i navzdory tomu by práci na tak zajímavé a důležité téma slušelo, aby se autorka častěji dopouštěla vlastních soudů a závěrů.

Samotný závěr práce by si pak zasloužil o něco více obecnější zhodnocení vztahu mezi Wopswede a českým uměním, než které je učiněno. Zároveň však v závěru oceňuji značnou míru věcnosti, která dává znát, že autorka hodnotí dopad worpswedského malířství na české umění s vědomím jeho významu, ale zároveň bez nadměrného přecenění. S ohledem na výše uvedené doporučuji práci k obhajobě a předběžně ji hodnotím stupněm 2.

Mgr. Petr Šámal, Ph.D.

V Praze, 6. 6. 2024